

VALSTYBINĖ ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS INSPEKCIJA

TVIRTINU
viršininkas

Michail Demčenko

MAIŠIAGALOS RADIOAKTYVIŲJŲ ATLIEKŲ SAUGYKLOS EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMO SAUGĄ PAGRINDŽIANČIŲ DOKUMENTŲ PERŽIŪROS IR ĮVERTINIMO SANTRAUKA

2021-05-12 Nr. 31.1-65
Vilnius

1. Įvadas

Valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė (toliau – VĮ Ignalinos AE), būdama atsakinga už Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos (toliau – Maišiagalos RAS) branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą, planuodama Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimą, šios saugyklos eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančius dokumentus parengė ir Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai (toliau – VATESI) peržiūrėti ir įvertinti pateikė vadovaudamasi dokumentų pateikimo grafiku.

VATESI atlikto Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų saugos peržiūros ir įvertinimo tikslas – įsitikinti, kad planuojama vykdyti Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo veiklą, kuri yra aprašyta ir pagrįsta saugą pagrindžiančiuose dokumentuose, atitinka jai keliamus branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos reikalavimus ir, vykdant šią veiklą, darbuotojai, gyventojai ir aplinka bus tinkamai apsaugoti nuo jonizuojančios spinduliuotės poveikio.

Šioje santraukoje pateikta apibendrinta informacija apie planuojamus Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo darbus ir VATESI atlikto šios planuojamos veiklos saugos peržiūros ir įvertinimo eigą ir rezultatus.

2. Bendroji informacija apie Maišiagalos RAS bei planuojamą vykdyti šios saugyklos eksploatavimo nutraukimo veiklą

Maišiagalos RAS įrengta Širvintų raj., Bartkuškio miške, Žaliosios girininkijos 53 kvartale, Širvintų rajono savivaldybėje, apie 7 km į šiaurės vakarus nuo Maišiagalos miestelio ir apie 30 km ta pačia kryptimi nuo sostinės Vilniaus. Visa saugyklos teritorija užima 2,7 ha plotą.

Nuo 1963 iki 1989 m. į saugyklą buvo dedami panaudoti uždarieji jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniai ir nerūšiuotos radioaktyviosios atliekos iš pramonės įmonių, sveikatos priežiūros įstaigų, mokslo įstaigų ir karinių dalinių. Per tą laikotarpį saugykloje buvo sukaupta apie 114 m³ radioaktyviųjų atliekų. 1989 m. Maišiagalos RAS buvo uždaryta ir užkonservuota.

Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo tikslas – vykdant numatytus darbus, Maišiagalos RAS aikštelę sutvarkyti taip, kad joje neliktų užterštumo radionuklidais ir ši teritorija ir joje liekanti infrastruktūra galėtų būti panaudojama visuomenės poreikiams be jokių apribojimų.

VĮ Ignalinos AE, siekdama šio tikslo, planuoja atlikti šiuos darbus:

- sumontavus atitinkamą įrangą Maišiagalos RAS aikštelėje, iš Maišiagalos RAS rūšio išimti radioaktyviausias atliekas, išmontuoti ir dezaktyvuoti radionuklidais užterštą įrangą ir pastatus, iškasti radionuklidais užterštą gruntą;
- atlikus atliekų, susidariusių vykdant eksploatavimo darbus, pradinį rūšiavimą ir paruošus jas vežti, išvežti radioaktyviausias atliekas, įskaitant ir užterštą gruntą, į VĮ Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius (Visagino savivaldybė, Drūkšinių k.) tolimesniam saugojimui bei apdorojimui;

- iš Maišiagalos RAS aikštelės pašalinus radioaktyvias atliekas bei užterštą gruntą, atlikti Maišiagalos RAS aikštelės galutinius radiologinius tyrimus ir nustatyti Maišiagalos RAS teritorijos ir joje liekančių pastatų bei inžinerinių statinių atitiktį nebetontroliuojamiesiems radioaktyvumo lygiams;
- parengti galutinę Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo ataskaitą ir patvirtinti, kad Maišiagalos RAS pastatai ir aikštelė atitinka nebetontroliuojamus radioaktyvumo lygius ir galutinio sutvarkymo kriterijus.

VĮ Ignalinos AE planuoja, kad, vykdant Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimą, radioaktyviosios atliekos, įskaitant radionuklidais užterštą gruntą, iš Maišiagalos RAS aikštelės bus išimtos, supakuotos ir išvežtos į Ignalinos AE bei aikštelė bus galutinai sutvarkyta greičiau nei per tris metus. Numatoma šių darbų pradžia – 2021 m. II ketvirtis, pabaiga – 2023 m. III ketvirtis.

Pagrindiniai įrenginiai ir objektai, esantys Maišiagalos RAS aikštelėje, kuriuos, vykdant eksploatavimo nutraukimo darbus, numatoma sutvarkyti yra: Maišiagalos RAS rūsys, skystųjų radioaktyviųjų atliekų rezervuaras, anksčiau dezaktyvavimui naudotas pastatas ir Maišiagalos RAS aikštelėje esantis radionuklidais užterštas gruntas.

Saugos užtikrinimas Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo metu

Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo ir radioaktyviųjų atliekų transportavimo į VĮ Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius sauga yra užtikrinama planuojant ir organizuojant darbus bei įrengiant inžinerinius barjerus ir palaikant jų sandarumą taip, kad darbuotojų ir gyventojų apšvita neviršytų nustatytų normų, kartu kontroliuojant, kad radionuklidų išmetimai į aplinkos orą ir vandenį neviršytų ribinių verčių.

Prieš išimant radioaktyvias atliekas iš Maišiagalos RAS rūsio, išmontuojant skystųjų radioaktyviųjų atliekų rezervuarą bei dezaktyvuojant buvusį dezaktyvavimo pastatą, Maišiagalos RAS aikštelėje numatoma atlikti parengiamuosius darbus: įrengti privažiavimo kelius, aikšteles, reikalingas komunikacijas, pertvarkyti veikiančią fizinės saugos sistemą.

Ruošiantis išimti radioaktyvias atliekas iš Maišiagalos RAS rūsio, virš jo numatoma įrengti laikiną statinį kesoną. Jo paskirtis – užtikrinti, kad radioaktyviosios medžiagos būtų sulaikytos statinio viduje ir, vykdant radioaktyviųjų atliekų išėmimo darbus, nepasklistų į aplinką.

Pastačius kesoną, pirmiausiai bus nukasamas Maišiagalos RAS rūsio kaupas, t. y. iki asfalto bus pašalinti visi rūsio kaupo sluoksniai. Tuomet kesono viduje virš rūsio bus įrengtas papildomas apsaugos barjeras – pirminis gaubtas, kuris padės riboti susidariusių radioaktyviųjų medžiagų (dulkių, aerozolių) pasklidimą į aplinkines zonas atliekant radioaktyviųjų atliekų išėmimo darbus saugyklos rūsyje bei sumažinti radionuklidų pasklidimą į aplinkines kesono patalpas ir paviršinę taršą.

Įrengus pirminį gaubtą, bus šalinami saugyklos rūsio asfalto-bitumo ir betono lyginimo sluoksniai bei nukeliamos rūsio perdangos plokštės. Toliau, naudojant pirminiame gaubte sumontuotą įrangą (atliekų išėmimo (griovimo) robotą, ožinį kraną, konteinerio pervežimo vežimėlį (platformą), mobilią ventilacijos sistemą), bus išimamos radioaktyviosios atliekos iš atskirų rūsio sekcijų. Vėliau bus pašalintas ir radionuklidais užterštas gruntas bei išmontuotos rūsio konstrukcijos.

Visi atliekų iš Maišiagalos RAS rūsio išėmimo darbai pirminiame gaubte bus atliekami nuotoliniu būdu. Pirminiame gaubte sumontuota įranga (kranas, robotas) bus valdoma iš kesono patalpoje įrengtų valdymo pultų. Operatorius per langą, įrengtą pirminiame gaubte ir vaizdo kamerų pagalba (kurios irgi bus įrengtos pirminiame gaubte ant ten esančių įrenginių – krano, roboto), kurių signalai išvesti į valdymo patalpoje esančius monitorius, valdys atliekų išėmimo ir tvarkymo įrenginius.

Siekiant sumažinti aplinkos užterštumą radionuklidais, vykdant atliekų išėmimą iš Maišiagalos RAS rūsio, virš jo sukonstruotame kesone, bus sumontuota ventilacijos su filtrais sistema, kuri kesono viduje palaikys sumažintą atmosferos slėgį. Tokiu būdu sumažėja radionuklidų pasklidimo už kesono ribų ne per ventilacijos sistemą galimybė, o ventilacijos sistemoje esantys HEPA filtrai ribos pateikimo į aplinką galimybes.

Kesonas su jame įrengtu pirminiu gaubtu, ventiliacijos su filtrais sistema, darbuotojų, pakuočių, transporto ir kitų objektų dezaktyvavimo nuo paviršinės taršos priemonės bei radiacinės kontrolės sistema – tai pagrindinės priemonės, kurios bus naudojamos užtikrinti, kad radionuklidų išmetimai į aplinką neviršytų nustatytų normų, ir apsaugotų darbuotojus, gyventojus ir aplinką nuo jonizuojančios spinduliuotės poveikio, išimant radioaktyvias atliekas iš Maišiagalos RAS rūsio. Kesonu patalpose bus įrengta radiologinio monitoringo sistema (gama, neutronų detektoriai, alfa, beta užterštumo monitoriai, signalizavimo prietaisai). ISO konteinerio tipo buitinėse patalpose numatyti dozimetrai personalui, dozimetų skaitytuvai, personalo užterštumo matuokliai. Išmetimų į orą monitoringo patalpoje bus atliekama išmetamo oro analizė – šioje patalpoje bus sumontuota įranga išmetamo oro mėginimams paimti bei jų matavimams atlikti.

Skystųjų radioaktyviųjų atliekų rezervuare esantys neženkliai radionuklidais užteršti elementai bei šio rezervuaro gelžbetoninės konstrukcijos bus šalinami įprastinėmis statyboje naudojamomis priemonėmis (ekskavatorius, betono trupintuvas). Nulyginus žemių kaupą virš skystųjų radioaktyviųjų atliekų rezervuaro, virš jo numatoma įrengti laikiną tentinį gaubtą (palapinę), kuriame bus naudojamas mobilus oro filtravimo įrenginys su filtrais, apsaugantis, kad radioaktyviosios dulkės nepatektų į aplinką, pjaustant rezervuaro metalines konstrukcijas.

Buvusiame Maišiagalos RAS dezaktyvavimo pastate radionuklidais užteršta grindų dalis ir radionuklidais užterštas gruntas taip pat bus šalinami įprastinėmis statyboje naudojamomis priemonėmis. Siekiant sumažinti taršos sklaidą, gruntas gali būti drėkinamas rankiniu vandens purkštuvu.

Remiantis ekspertiniu vertinimu, Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo metu susidarys apie 700 m³ radioaktyviųjų atliekų, iš jų 114 m³ sudarys radioaktyviosios atliekos iš saugyklos rūsio. Likusią dalį sudarys radionuklidais užterštas betonas, metalo ir gelžbetonio konstrukcijos, gruntas, taip pat apie 300 m³ antrinių radioaktyviųjų atliekų, iš kurių didžioji dalis bus mažo aktyvumo (ventiliacijos sistemos filtrai, asmeninės apsaugos priemonės, dezaktyvavimo šluostės, vanduo, kitos skystosios atliekos).

Visos susidariusios radioaktyviosios atliekos bus dedamos į tam parinktą radioaktyviųjų atliekų tarą (pavyzdžiui, 200 litrų statinė, FIBC didmaišiai) ir transportavimo konteinerius bei vežamos į VĮ Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius.

Siekiant užtikrinti darbuotojų, gyventojų ir aplinkos apsaugą nuo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio, vykdant Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo darbus, jos aikštelėje bus įrengta radiacinės kontrolės sistema. Ši sistema vykdys pastovią pagrindinių radiacinių parametrų, apibūdinančių Maišiagalos RAS vykstančius technologinius procesus, personalo apšvitos normaliomis Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo darbo sąlygomis, ir avarinėse situacijose, į aplinką išmetamų radionuklidų kontrolę (pavyzdžiui, personalo užterštumo gama radionuklidais kontrolė, radionuklidų išmetimų į atmosferą kontrolė, transporto priemonių, išvažiuojančių iš Maišiagalos RAS aikštelės, radiologinė kontrolė).

Radioaktyviųjų atliekų transportavimas iš Maišiagalos RAS aikštelės į VĮ Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius bus vykdomas viešaisiais keliais, laikantis pavojingų krovinių vežimo taisyklių ir reikalavimų bei turint šiai veiklai VATESI išduotą licenciją. Atsižvelgiant į radioaktyviųjų atliekų savybes (jų aktyvumą), šios atliekos bus vežamos atitinkamose pakuotėse, kurios užtikrins, kad radioaktyviosios medžiagos nepatektų į aplinką net ir avarijos atveju. Didžioji dalis radioaktyviųjų atliekų iš Maišiagalos RAS bus kraunamos į 200 litrų statines ar didmaišius, kurie vėliau talpinami į transportavimo konteinerį ir vežami į VĮ Ignalinos AE radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įrenginius (saugyklas). Stambiagabaritės radioaktyviosios atliekos bus dedamos tiesiai į transportavimo konteinerį. Nedidelė dalis radioaktyviųjų atliekų (didelio aktyvumo Cs-137 panaudoti jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniai, 10 ir 15 litrų talpos su panaudotais jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais bei 3 vnt. neutronų šaltinių) bus vežamos pagal specialųjį susitarimą, kai bendras saugos lygis bus užtikrintas taikant specialias organizacines ir technines priemones, tokias kaip transportavimo greičio apribojimas, fizinės saugos užtikrinimas, kitų transporto priemonių eismo ribojimas tam tikruose kelio ruožuose, meteorologinių sąlygų įvertinimas prieš vežant. Šių priemonių įgyvendinimas leis užtikrinti, kad nekiltų avarinės situacijos,

tokios kaip pakuotės kritimas iš didelio aukščio, terminis didelio gaisro poveikis, konteinerio įkritimas į gilius vandens telkinius ir panašiai.

Atsižvelgdama į Maišiagalos RAS eksploatavimo metu vykdomų darbų pobūdį ir laikydama radiacinės saugos užtikrinimo principų, VĮ Ignalinos AE, kreipdamasi dėl licencijos vykdyti Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimą išdavimo, įvertino jonizuojančiosios spinduliuotės poveikį gyventojams ir darbuotojams, parengė eksploatavimo nutraukimo radiacinės saugos programą, radionuklidų išmetimo į aplinką planą, išnagrinėjo galimas avarijas, jų pasekmes ir kokiomis priemonėmis būtų galima išvengti avarijų ar sušvelninti jų radiologines pasekmes.

Radiologiniai tyrimai ir galutiniai aikštelės sutvarkymo darbai

Užbaigusi Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo darbus, VĮ Ignalinos AE turės parengti ir su VATESI suderinti galutinių radiologinių tyrimų programą, atlikti galutinius radiologinius tyrimus, įvertinti jų rezultatus ir apibendrintą informaciją pateikti galutinių radiologinių tyrimų ataskaitoje (ši ataskaita taip pat turės būti suderinta su VATESI). VĮ Ignalinos AE, užbaigusi Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimą ir patvirtinusi, kad Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimas yra įvykdytas ir Maišiagalos RAS galutinė būklė atitinka siektiną, turės parengti galutinę Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo ataskaitą, o VATESI turės priimti sprendimą dėl eksploatavimo nutraukimo licencijos galiojimo panaikinimo. VATESI sprendimo projektas dėl šios licencijos galiojimo panaikinimo taip pat bus derinamas su visuomene Branduolinės saugos įstatymo nustatyta tvarka.

3. Teisinė aplinka

Vadovaujantis Radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymo 4 straipsnio 1 punktu, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. lapkričio mėn. priėmė sprendimą dėl Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimo, kuris, kaip nustatyta Branduolinės energijos įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje, sukuria Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo teisinį pagrindą.

Siekdama gauti licenciją vykdyti Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimą, VĮ Ignalinos AE, vadovaudamasi Branduolinės energetikos srities veiklos licencijų ir leidimų išdavimo taisyklėmis, VATESI peržiūrai ir įvertinimui pateikė Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančius dokumentus.

Pagrindiniai Lietuvos Respublikos teisės aktai, kuriais VATESI specialistai vadovavosi peržiūradami Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančius dokumentus:

1. Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymas;
5. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.5.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų eksploatavimo nutraukimas“;
6. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.8.6-2019 „Branduolinės energetikos objekto saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentu techninė priežiūra, stebėjimas ir patikrinimai“;
7. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.8.8-2020 „Branduolinės energetikos objekto saugai svarbūs kėlimo įrenginiai ir jų įranga“;
8. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.1-2017 „Radionuklidų išmetimo į aplinką iš branduolinės energetikos objektų normos ir reikalavimai radionuklidų išmetimo į aplinką planui“;
9. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“;
10. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-3.1.2-2017 „Radioaktyviųjų atliekų tvarkymas branduolinės energetikos objektuose iki jų dėjimo į radioaktyviųjų atliekų atliekyną“;
11. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.6.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų, branduolinės energetikos objektų aikštelių, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga“;

12. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.7.1-2014 „Saugai svarbių branduolinės energetikos objekto konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinė sauga“;
13. Branduolinės saugos taisyklės BST-1.5.1-2020 „Branduolinės energetikos objektų pastatų, inžinerinių statinių ir aikštelės atitikties nebekontroliuojamiesiems radioaktyvumo lygiams ir paviršinio radionuklidų aktyvumo vertėms nustatymas“;
14. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.3.1-2020 „Avarinės parengties užtikrinimas branduolinės energetikos objektuose“;
15. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-4.1.2-2019 „Reikalavimai dokumentams, kurie turi būti pateikti su paraiška branduolinio kuro ciklo, branduolinių ir daliųjų medžiagų vežimo licencijai gauti“;
16. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-4.1.1-2017 „Branduolinio kuro ciklo, branduolinių ir daliųjų medžiagų vežimo sertifikatų išdavimo taisyklės“;
17. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.2.1-2014 „Branduolinių medžiagų apskaitos ir kontrolės bei informavimo apie mokslinius tyrimus ir taikomąją veiklą tvarkos aprašas“;
18. Lietuvos higienos norma HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“;
19. Radioaktyviųjų medžiagų, radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įvežimo, išvežimo, vežimo tranzitu ir vežimo Lietuvos Respublikoje taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2008 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-1271/22.3-139;
20. Statybos techninis reglamentas STR 1.04.02:2011 „Inžineriniai geologiniai ir geotechniniai tyrimai“;
21. Branduolinės energetikos objekto statinio projekto derinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1873 „Dėl Branduolinės energetikos objekto statinio projekto derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
22. Statybos techninis reglamentas STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“.

4. Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų peržiūros ir įvertinimo eiga bei išvados

Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų peržiūra ir įvertinimas yra būtina sąlyga, kuri reikalinga, kad VATESI įsitikintų, jog VĮ Ignalinos AE atitinka Branduolinės saugos įstatymo 25 straipsnio 6 dalies reikalavimus ir gali bei yra pajėgi vykdyti Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimą pagal šios santraukos 3 skyriuje išvardintų teisės aktų nuostatas, įskaitant ir VĮ Ignalinos AE normatyviniuose techniniuose dokumentuose nustatytus reikalavimus, užtikrinant branduolinę, radiacinę ir fizinę saugą ir prisiimant visišką atsakomybę už planuojamą vykdyti veiklą.

VATESI specialistai, vadovaudamiesi saugos reikalavimais, nustatytais šios santraukos 3 skyriuje pateiktuose teisės aktuose, peržiūrėjo ir įvertino Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančius dokumentus. Peržiūros ir įvertinimo metu buvo analizuojama, ar VĮ Ignalinos AE, planuodama vykdyti Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo veiklą ir rengdama Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančius dokumentus, atsižvelgė į branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos reikalavimus ir siektiną galutinę Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos aikštelės būklę, kad, baigus vykdyti Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo darbus, buvusiai aikštei, įskaitant joje liekančius pastatus ir inžinerinę infrastruktūrą, nebūtų nustatyti naudojimo apribojimai dėl galimo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio.

Pagrindinės Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų saugos peržiūros ir įvertinimo sritys:

- eksploatavimo nutraukimo darbų planavimas ir vykdymas bei šių darbų saugos pagrindimas;
- saugos funkcijų, kriterijų bei sąlygų, reikalingų saugiam eksploatavimo nutraukimui, nustatymas;
- Maišiagalos RAS konstrukcijų, sistemų ir komponentų klasifikavimas pagal poveikį saugai ir saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų sąrašas;

- radioaktyviųjų atliekų tvarkymas;
- radioaktyviųjų atliekų ir branduolinio kuro ciklo medžiagų transportavimas;
- radiacinė sauga;
- avarinė parengtis;
- avarinių ir ypatingų situacijų analizė;
- saugai svarbių konstrukcijų, sistemų ir komponentų priešgaisrinė sauga;
- fizinė sauga;
- branduolinių medžiagų apskaita ir kontrolė.

Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų peržiūros ir įvertinimo metu, VATESI, nustačiusi, kad šie dokumentai (pavyzdžiui, Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugos analizės ataskaita, Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo projekto aprašas) turi trūkumų ir neatitinka saugos reikalavimų, nustatytų šios santraukos 3 skyriuje pateiktuose teisės aktuose, teikė savo pastabas. VĮ Ignalinos AE, atsižvelgdama į VATESI pastabas, kelis kartus tikslino šiuos dokumentus ir teikė juos pakartotinai VATESI peržiūrėti ir įvertinti. Po atliktų patikslinimų VATESI, išnagrinėjusi Maišiagalos RAS saugą pagrindžiančius dokumentus, vadovaudamasi Branduolinės energijos įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostata, priėmė sprendimus dėl šių dokumentų atitikties teisės aktų reikalavimams. VATESI sprendimai, kuriuose pateikiami Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų VATESI peržiūros ir įvertinimo rezultatai, buvo įforminti ir dokumentuoti.

Baigus VĮ Ignalinos AE pateiktą Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo saugą pagrindžiančių dokumentų peržiūrą ir įvertinimą, buvo įsitikinta, kad Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo darbai yra suplanuoti taip, kad darbuotojų ir gyventojų apšvita neviršys nustatytų normų bei, vykdant šiuos darbus, bus kontroliuojama, kad radionuklidų išmetimai į aplinkos orą ir vandenį neviršytų ribinių verčių.

Europos Komisija 2021 m. balandžio 16 d. pateikė teigiamą Komisijos nuomonę dėl radioaktyviųjų atliekų, susidarysiančių nutraukiant Lietuvoje Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimą ir ją išmontuojant, tvarkymo prieš jas pašalinant plano (2021/C 136/01, Europos Sąjungos oficialusis leidinys 2021-04-19 C 136/1). VĮ Ignalinos AE galioja Aplinkos apsaugos agentūros išduotas taršos leidimas Nr. TV (2)-3/TL-U.5-13/2016. Su sprendimo projektu bei dokumentais, pateiktais sprendimui priimti, galėjo susipažinti bei pateikti savo pasiūlymus visuomenė. Per Branduolinės saugos įstatyme nustatytą susipažinimo ir pasiūlymų pateikimo terminą (2 mėnesius) VATESI pasiūlymų iš visuomenės negavo.

Planuojama Maišiagalos RAS eksploatavimo nutraukimo veikla atitinka šiai veiklai keliamus branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos reikalavimus, nustatytus šios santraukos 3 skyriuje pateiktuose teisės aktuose, todėl VĮ Ignalinos AE gali būti išduota licencija vykdyti Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklos eksploatavimo nutraukimą.

Eksploataavimo nutraukimo skyriaus
vyriausiasis inspektorius

Marius Dekaminavičius